PIERWSZA ŁAWKA · SCENARIUSZ LEKCJI · EDUKACJA OBYWATELSKA · KLASA 2

Debata i sonda: jak wyrażać troskę o ojczyznę i z czego możemy być dumni

Lekcja praktyczna do działań obywatelskich EO.D.1 (debata) i EO.D.14 (sonda). Uczniowie przygotowują się do debaty w formule oksfordzkiej na temat sporny (teza ma dwie równorzędne strony i nie służy ocenie niczyich poglądów), a następnie w sondzie klasowej porównują własne odpowiedzi z wynikami badania CBOS. Scenariusz zawiera pełny przebieg 45 minut, karty do wykorzystania na lekcji (karta debaty, arkusz obserwatora, kodowanie sondy, dane CBOS) oraz kartę pracy z kluczem.

Przedmiot	Edukacja obywatelska
Klasa	klasa 2
Dział	Dział 1. Ja i społeczeństwo
Temat lekcji	**Debata i sonda: jak wyrażać troskę o ojczyznę i z czego możemy być dumni**
Czas	45 minut (1 jednostka lekcyjna)
Metody	debata oksfordzka (wersja skrócona), sonda klasowa (pytanie otwarte, kodowanie odpowiedzi), praca z danymi (wyniki badania CBOS), burza mózgów
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w czterech zespołach (dwa za tezą, dwa przeciw), praca indywidualna (karta sondy, bilet wyjściowy)
Środki dydaktyczne	karty do wykorzystania z tego scenariusza (dodatki 1–4), kartki na odpowiedzi do sondy, stoper lub zegar, tablica lub flipchart, karta pracy (załącznik)

CEL OGÓLNY

Kształcenie umiejętności prowadzenia kulturalnej debaty na temat sporny oraz zebrania i przedstawienia wyników krótkiej sondy, na przykładzie pytań o patriotyzm i dumę ze wspólnoty.

CELE OPERACYJNE – UCZEŃ PO LEKCJI:

- Uczeń formułuje argument i kontrargument do tezy spornej oraz uzasadnia swoje stanowisko, także wtedy, gdy broni stanowiska wylosowanego.
- Uczeń uczestniczy w debacie według ustalonych reguł: mówi w swojej kolejności, nie przerywa, odnosi się do argumentów drugiej strony.
- Uczeń zbiera odpowiedzi w sondzie klasowej, porządkuje je w kategorie i przedstawia wynik w prostej tabeli lub na wykresie.
- Uczeń porównuje wynik małej sondy z wynikami badania CBOS i wyjaśnia, dlaczego wynik sondy klasowej nie pozwala wnioskować o ogóle Polaków.
- Uczeń wskazuje, z czego – według badanych – Polacy mogą być dumni, i formułuje własną opinię na ten temat.

CELE W JĘZYKU UCZNIA

- Przedstawię argument i odpowiem na kontrargument, nawet jeśli bronię stanowiska, którego sam nie podzielam.
- Będę słuchać wypowiedzi innych i odnosić się do tego, co powiedzieli.
- Zbiorę odpowiedzi w sondzie i pokażę je w tabeli.
- Wyjaśnię, czego nie wolno wywnioskować z małej sondy.

WYMAGANIA Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

- **EO.I.1** – wyjaśnia, czym jest patriotyzm; formułuje opinię o różnych formach i sposobach wyrażania identyfikacji z ojczyzną i troski o ojczyznę; rozważa, co to znaczy być dobrym obywatelem (w przeszłości i obecnie)
- **EO.I.5** – korzystając z wyników badań, identyfikuje, co łączy, a co dzieli społeczeństwo polskie; wskazuje, z czego możemy być dumni jako państwo, a także formułuje w tej sprawie opinię i podejmuje dyskusję
- **EO.I.F2** – analizuje zagadnienia budzące spory w społeczeństwie polskim, a także formułuje opinię w jednej z kontrowersyjnych kwestii i podejmuje w tej sprawie dialog
- **EO.D.1** – aktywnego uczestnictwa w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowania własnego zdania, które uzasadnia i którego broni, oraz podejmowania dialogu z osobami o odmiennych poglądach
- **EO.D.14** – przeprowadzenia sondy szkolnej lub ulicznej na wybrany temat, a następnie zaprezentowania jej wyników

Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 6 marca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. 2025 poz. 382) – podstawa programowa Edukacji obywatelskiej, zakres podstawowy; w liceum kl. II–III, w technikum kl. II–IV (https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2025/382/text.pdf).

KRYTERIA SUKCESU (NaCoBeZU)

- Moje wystąpienie ma tezę, argument i uzasadnienie (na przykład „bo …”).

DODATEK 1. KARTA DEBATY (do wydrukowania lub przepisania na tablicę)

Teza debaty: *Dla wyrażania troski o ojczyznę ważniejsze są codzienne działania (praca, pomoc innym) niż uroczyste gesty i symbole.*

Strona A (za tezą) – zespoły 1 i 3: pokazują, że ważniejsze są codzienne działania (nauka, praca, wolontariat, przestrzeganie prawa, dbałość o wspólne dobro).
Strona B (przeciw tezie) – zespoły 2 i 4: pokazują, że ważniejsze są wspólne uroczyste gesty i symbole (święta państwowe, hymn, flaga, rocznice), bo budują poczucie wspólnoty i pamięć.

Zasady wspólne: stronę przydziela losowanie, a nie przekonania uczniów. Oceniamy argumenty, nie ludzi. Nie używamy określeń obraźliwych, nie przypisujemy nikomu złych intencji. Punkt wspólny obu stron, od którego wolno wyjść w wystąpieniu: Konstytucja RP nakłada na obywatela obowiązek troski o dobro wspólne (art. 82), a o formach jej wyrażania ludzie się spierają.

Przebieg debaty (łącznie 14 minut):

Etap	Kto	Czas
1. Wystąpienie otwierające strony A	jedna osoba ze strony A	2 min
2. Wystąpienie otwierające strony B	jedna osoba ze strony B	2 min
3. Pytania krzyżowe (po jednym pytaniu z każdej strony; odpowiada ktoś z drugiej strony)	dwie osoby z każdej strony	3 min
4. Głosy z sali (obserwatorzy z kartą obserwatora, jedno zdanie: argument nowy albo odpowiedź na argument)	chętni obserwatorzy	3 min
5. Wystąpienia końcowe (podsumowanie własnych argumentów, bez nowych wątków)	po jednej osobie z każdej strony	2 × 1,5 min
6. Zmiana stanowiska widowni (karteczka: „bardziej po stronie A / B / bez zmiany – bo …")	wszyscy	1 min

Role: moderator (daje głos i pilnuje reguł), mierzący czas, sekretarz (zapisuje argumenty na tablicy w dwóch kolumnach). Role zmieniają się na kolejnych debatach.

Podgląd • Pierwsza Ławka

		• Rozdaje kartę pracy do wykorzystania na kolejnej lekcji lub do samodzielnego sprawdzenia umiejętności (karta nie jest pracą domową).	

RÓŻNICOWANIE: JAK DOSTOSOWAĆ LEKCJĘ

- Uczniom, którym trudno zabrać głos, powierz rolę sekretarza, mierzącego czas albo autora pytania krzyżowego (pytanie można przeczytać z kartki).
- Uczniom sprawnym w dyskusji daj rolę moderatora albo zadanie: sformułuj kontrargument do najmocniejszego argumentu własnej strony.
- Dla zespołów, które kończą wcześniej: poproś o przygotowanie drugiej, mocniejszej wersji pytania krzyżowego albo o ułożenie własnego, neutralnego pytania sondy.
- Gdy klasa jest liczna, utwórz dwie równoległe debaty (po jednym moderatorze) albo wprowadź „akwarium”: dwie osoby z każdej strony mówią, reszta obserwuje z arkuszem.

TYPOWE TRUDNOŚCI UCZNIÓW

- Uczniowie utożsamiają wylosowaną stronę ze swoimi poglądami i boją się oceny – przypomnij na początku, że oceniamy jakość argumentów, a nie przekonania mówcy.
- Wystąpienia zamieniają się w opowiadanie przykładu bez tezy – wymagaj struktury: teza, „bo …”, przykład.
- Mowa nienawiści lub kpina z przekonań – przerwij wypowiedź, nazwij zasadę (oceniamy argument, nie człowieka) i wróć do merytoryki.
- Wniosek z sondy zbyt ogólny („Polacy są dumni z historii”) – poproś o dopisanie: „w tej klasie, N odpowiedzi”.
- Spory o fakty pojawiające się w debacie – zapisz jako „do weryfikacji” i sprawdźcie w źródle po lekcji, zamiast rozstrzygać z pamięci.

EWALUACJA LEKCJI

- Arkusze obserwatorów pokazują, czy uczniowie rozpoznają argumenty i odpowiedzi na nie.
- Tabela sondy na tablicy sprawdza, czy uczniowie poprawnie liczą procenty i kodują odpowiedzi.
- Bilet wyjściowy (jedno zdanie) wskazuje, co uczeń zmieni następnym razem.
- Zadanie 3 karty pracy (zaplanuj sondę) sprawdza przeniesienie umiejętności na inną sytuację.

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Debata i sonda: jak wyrażać troskę o ojczyznę i z czego możemy być dumni – scenariusz lekcji, edukacja obywatelska, klasa 2 LO i technikum

Podgląd pokazał 4 z 12 stron. Pełna wersja: 12 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- metryczka lekcji: metody, formy pracy i środki dydaktyczne,
- cele lekcji oraz cele w języku ucznia,
- wymagania z podstawy programowej: EO.I.1; EO.I.5; EO.I.F2; EO.D.1; EO.D.14,
- kryteria sukcesu (NaCoBeZU) do zapisania na tablicy,
- gotowe materiały do wydruku: wzory, karty, formularze i przepisy do pracy na lekcji,
- przebieg lekcji minuta po minucie – w tabeli: co robi nauczyciel, co robią uczniowie,
- wskazówki różnicowania, typowe trudności uczniów i sposoby sprawdzenia, czy cel lekcji został osiągnięty,
- załącznik: karta pracy dla ucznia (4 zadania, 11 pkt) z pełnym kluczem odpowiedzi.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/scenariusz-lekcji-edukacja-obywatelska-scenariusz-klasa-2-debata-i-sonda-patriotyzm